

TARTALOM

Bevezető.....	11
1. Gyógyítók a közép- és kora újkori Európában és Erdélyben (ROBERT OFFNER).....	15
1.1. Középkor és paporvosok.....	15
1.2. Kézműves sebészek és a céhek	17
1.3. A sebész feladatai és társadalmi szerepe	25
1.4. A sebészképzés és bábaoktatás metamorfózisa a felvilágosodás korában	31
1.5. Birodalmi Egészségügyi Főszabályzat (<i>Generale Normativum in Re Sanitatis</i>).....	35
1.6. A magasabb fokú sebészképzés az egyetemeken	38
2. Állami seborvosi képzés a Német Birodalomban és Svájcban (ROBERT OFFNER).....	41
3. Állami sebészi és seborvosi képzés a Habsburg Birodalomban (ROBERT OFFNER).....	47
3.1. Bécsi Egyetem	47
3.2. Nagyszombati/Budai/Pesti Egyetem	52
3.3. Prágai Egyetem.....	56
3.4. Krakkói Egyetem	57
3.5. Freiburgi Egyetem	58
3.6. Löweni Egyetem.....	58
4. A Bécsi Katonai Orvos-sebészeti József-Akadémia (Josephinum) (ROBERT OFFNER).....	59
5. A Habsburg Birodalom Királyi Líceumai és Orvos-sebészi Tanintézetei (ROBERT OFFNER).....	65
5.1. Graz	73
5.2. Innsbruck.....	76
5.3. Salzburg.....	80

5.4. Olmütz (Olomouc)	82
5.5. Laibach (Ljubljana)	84
5.6. Lemberg (Lviv)	87
5.7. Klagenfurt	88
5.8. Linz	89
5.9. Kremsmünster	90
5.10. Hasonlóságok és különbségek	90
6. A kolozsvári seborvosképzés száz éve (GAAL GYÖRGY)	97
6.1. A felsőoktatás kezdetei Erdélyben	97
6.1.1. Brassó és Nagyszeben	97
6.1.2. Kolozsvár	97
6.1.3. Gyulafehérvár és Nagyenyed	99
6.1.4. A jezsuiták iskolarendszere	100
6.1.5. Kolozsmonostor	101
6.1.6. A jezsuiták Kolozsváron	102
6.2. Egyetem, akadémia és líceum Kolozsváron	106
6.3. Az erdélyi főiskolai seborvos- és bábaképzés kezdetei (1775–1790)	116
6.4. A Királyi Akadémiai Líceum Sebészeti Kara (1790–1817)	128
6.5. Az Orvos-sebész Tanintézet (1818–1849)	144
6.5.1. Új elnevezéssel a régi nyomokon	144
6.5.2. Az átszervezett tanintézet	151
6.6. Önálló Orvos-sebész Tanintézet az abszolutizmus korában (1849–1867)	163
6.7. A Királyi Orvos-sebész Tanintézet (1867–1872)	187
6.8. Beolvadás az új Magyar Királyi Tudományegyetembe (1872)	205
7. A seborvos- és bábaképzés személyi és tárgyi vonatkozásai (GAAL GYÖRGY) ...	211
7.1. A bábák képzése	211
7.2. Tantárgyak, tanárok és tanszékek	225
7.3. A tanárok származása, vallása és végzettsége (diplomája)	255
7.4. A kolozsvári Orvos-sebész Tanintézet tantárgyai (tanszékei) és tanárai	259
7.5. Az oktatásban használt tan- és kézikönyvek, valamint promóciós füzetek	264
7.5.1. Bonctan (anatómia)	267
7.5.2. Elméleti és gyakorlati sebészet	267
7.5.3. Elméleti és gyakorlati szülészet	268
7.5.4. Állatgyógyászat és állatjárványtan	269
7.5.5. Szemészet	269

7.5.6. Törvényszéki orvostan	270
7.5.7. Kórtan és élettan	270
7.5.8. Előkészítő tudományok.....	271
7.6. A tanársegédek	271
7.7. A seborvostan-hallgatók	283
7.8. Épületek.....	306
7.9. Botanikus kert	308
7.10. Kórház	310
7.11. Könyvtár.....	315
7.12. A kolozsvári Orvos-sebész Tanintézet történetének mérföldkövei.....	316
8. Könyvészet	319
8.1. Levéltári források	319
8.2. Periodikus kiadványok	320
8.2.1. Kalendáriumok, sematizmusok	320
8.2.2. Értesítők és tanrendek.....	320
8.2.3. Promóciós füzetek	321
8.3. Felhasznált könyvek, gyűjteményes kötetek, füzetek (időrendben)	324
8.4. Felhasznált tanulmányok, cikkek folyóiratokban és újságokban (időrendben).....	339
9. Függelék	347
9.1. Báthory István lengyel király és erdélyi fejedelem alapítólevele (Vilna, 1581. május 12.)	347
9.2. A Szász Nemzeti Egyetem sebészscéheinek statútuma (Nagyszeben, 1562. november 29.).....	352
9.3. Michael Czakul brassói városi sebész hivatali szabályzattervezete (Brassó, 1762)	359
9.4. A Német Birodalom lényegesebb orvos-sebész tanintézményei (1709–1861).....	361
9.5. Graz – Orvos-sebész tanintézet tanszékei és tanárai	364
9.6. Innsbruck – Orvos-sebész tanintézet tanszékei és tanárai.....	366
9.7. Salzburg – Orvos-sebész tanintézet tanszékei és tanárai.....	368
9.8. Olmütz (Olomouc) – Orvos-sebész tanintézet tanszékei és tanárai	370
9.9. Laibach (Ljubljana) – Orvos-sebész tanintézet tanszékei és tanárai.....	371
9.10. Lemberg (Lviv) – Orvos-sebész tanintézet tanszékei és tanárai.....	373
9.11. Klagenfurt – Orvos-sebész tanintézet tanszékei és tanárai.....	376
9.12. Linz – Orvos-sebész tanintézet tanszékei és tanárai	378

9.13. Joseph Laffer kinevezési irataiból (1775. január).....	378
9.14. Iktatókönyvi bejegyzés a sebész- és szülésképzésről (1776).....	380
9.15. Mária Terézia orvosi kart alapít a kolozsvári egyetemen (1776. november 7.).....	381
9.16. Szülésmesteri diploma fogalmazvány (1781).....	383
9.17. II. József állatgyógyászati tanszéket alapít a kolozsvári akadémián (1782).....	384
9.18. Értesítés Joannes Molnár szemész nemesi rangra emeléséről (1792).....	386
9.19. Sebész- és szülésmesteri diplomák (1811).....	387
9.20. Sebész-szüléshi diploma 1833-ból.....	390
9.21. Sebészdiploma-nyomtatvány az 1840-es évek elejéről.....	393
9.22. Bábadiploma 1860-ból.....	394
9.23. Sebész-szüléshi diploma 1866-ból.....	395
9.24. Pfenningsdorf Antal műtétleírása (1845).....	398
9.25. Orvosi kísérletek étterrel Kolozsvárt (1847).....	400
9.26. Az Orvos-sebész Tanintézet 1855/56. tanéve teljes diáksága [részleges szövegek közlés].....	402
9.27. Vizsgarend 1863-ból.....	404
9.28. Orvostanári pályázatok rangsorolása 1871-ből.....	404
9.29. Egyetemalapítási törvények.....	409
9.30. Erdély Nagyfejedelemség Orvosi Tanácsa (Consensus Medicorum).....	411
9.31. Az Orvos-sebész Tanintézet elnevezései (1775–1872).....	424
9.32. Az Orvos-sebész Tanintézet hallgatóinak névjegyzéke (1781–1875).....	424
10. Ábrajegyzék.....	475
11. Szerzők.....	481
12. Rezumat.....	483
13. Zusammenfassung.....	486
14. Summary.....	489
15. Névmutató.....	492